

Rada
Európskej únie

V Bruseli 21. mája 2021
(OR. en)

Medziinštitucionálny spis:
2018/0196(COD)

6674/21
ADD 3

FSTR 21
REGIO 36
FC 9
SOC 122
PECHE 75
CADREFIN 122
JAI 237
SAN 119
CODEC 295

NÁVRH ODÔVODNENÉHO STANOVISKA RADY

Predmet: Pozícia Rady v prvom čítaní na účely prijatia NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj na riadenie hraníc a víza

– návrh odôvodneného stanoviska Rady

I. ÚVOD

1. Komisia 29. mája 2018 prijala návrh všeobecného nariadenia¹. Pôvodným návrhom všeobecného nariadenia sa stanovovali spoločné ustanovenia pre sedem fondov v rámci zdieľaného riadenia: Kohézny fond, Európsky námorný a rybársky fond, Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond plus, Fond pre azyl a migráciu, Nástroj pre riadenie hraníc a víza a Fond pre vnútornú bezpečnosť. Komisia 14. januára 2020 spolu s návrhom na zriadenie Fondu na spravodlivú transformáciu (FST) navrhla rôzne zmeny všeobecného nariadenia² s cieľom začleniť FST ako nový fond do zastrešujúcich pravidiel všeobecného nariadenia. V nadväznosti na vypuknutie pandémie COVID-19 navrhla Komisia 28. mája 2020 v rámci revidovaného viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027 a balíka opatrení na obnovu rôzne zmeny legislatívneho balíka o politike súdržnosti na roky 2021 – 2027, a to aj pokiaľ ide o dodatočné zmeny všeobecného nariadenia³.
2. Európsky hospodársky a sociálny výbor zaujal stanovisko k pôvodnému návrhu všeobecného nariadenia 17. októbra 2018⁴ a k zmeneným návrhom 10. júna 2020⁵ a 18. septembra 2020⁶.
3. Výbor regiónov zaujal stanovisko k pôvodnému návrhu všeobecného nariadenia 5. decembra 2018⁷ a k zmeneným návrhom 14. októbra 2020⁸.
4. Európsky dvor audítorov zaujal stanovisko k všeobecnému nariadeniu 31. októbra 2018⁹.

¹ 9511/18 + ADD 1

² 5259/20 + ADD 1

³ 8399/20 + ADD 1

⁴ Ú. v. EÚ C 62, 15.2.2019, s. 83

⁵ Ú. v. EÚ C 311, 18.9.2020, s. 55

⁶ Ú. v. EÚ C 429, 11.12.2020, s. 236

⁷ Ú. v. EÚ C 86, 7.3.2019, s. 41

⁸ Ú. v. EÚ C 440, 18.12.2020, s. 191

⁹ Ú. v. EÚ C 17, 14.1.2019, s. 1

5. Európsky parlament prijal svoju pozíciu k všeobecnému nariadeniu v prvom čítaní na plenárnej schôdzi 27. marca 2019.
6. Pracovná skupina pre štrukturálne opatrenia preskúmala navrhované všeobecné nariadenie na viacerých zasadnutiach počas bulharského, rakúskeho, rumunského, fínskeho, chorvátskeho, nemeckého a portugalského predsedníctva.
7. Výbor stálych predstaviteľov schválil rôzne čiastočné mandáty na rokovania o rôznych častiach (blokoch všeobecného nariadenia) nariadenia od decembra 2018 do mája 2019¹⁰. Výbor stálych predstaviteľov 22. júla 2020 schválil ďalší čiastočný mandát na rokovania s Európskym parlamentom týkajúci sa zmenených návrhov všeobecného nariadenia, ktoré predložila Komisia¹¹. Okrem toho Výbor stálych predstaviteľov tento čiastočný mandát na rokovania 5. októbra 2020 aktualizoval s cieľom zohľadniť závery Európskej rady o viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027 a balíku opatrení na obnovu, ktoré boli prijaté na mimoriadnom zasadnutí Európskej rady 17., 18., 19., 20. a 21. júla 2020¹².
8. Rumunské, fínske, chorvátske, nemecké a portugalské predsedníctvo viedli na základe týchto mandátov medziinštitucionálne rokovania, ktoré sa ukončili vo februári 2021.
9. Výsledok medziinštitucionálnych rokovaní schválil 16. marca 2021 Výbor Európskeho parlamentu pre regionálny rozvoj (REGI). Predseda výboru REGI zaslal 18. marca 2021 predsedníctvu Rady list, v ktorom uviedol, že plénu odporučí, aby v druhom čítaní Parlamentu bez zmien akceptovalo pozíciu Rady s výhradou overenia právnikmi lingvistami.
10. Na základe uvedenej dohody a po revízii právnikmi lingvistami prijala Rada [xxxx 2021] v súlade s riadnym legislatívnym postupom stanoveným v článku 294 ZFEÚ pozíciu v prvom čítaní.

¹⁰ 11149/19 (konsolidovaná verzia čiastočných mandátov na rokovania o všeobecnom nariadení).

¹¹ 9428/20

¹² 10879/20

II. CIEĽ (články 1 až 9)

11. Okrem iného v súlade s článkami 174, 175, 177 a 322 ZFEÚ je všeobecné nariadenie zastrešujúcim nariadením pre súbor fondov v rámci zdieľaného riadenia, ktorých cieľom je podporovať členské štáty pri posilňovaní ich hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti zmenšovaním rozdielov medzi úrovňami rozvoja jednotlivých regiónov a zaostalosti najviac znevýhodnených regiónov alebo ostrovov. Spoločné ustanovenia, ktoré sú založené na článku 177 ZFEÚ, sa budú vzťahovať na pravidlá EFRR, ESF+, Kohézneho fondu, FST a ENRAF pre jednotlivé politiky.
12. S cieľom ďalej rozvíjať koordinovanú a harmonizovanú implementáciu fondov Únie implementovaných v rámci zdieľaného riadenia sa okrem toho stanovujú rozpočtové pravidlá na základe článku 322 ZFEÚ pre všetky fondy, na ktoré sa vzťahuje všeobecné nariadenie, pričom v pozícii Rady v prvom čítaní sa jasne špecifikuje rozsah uplatňovania príslušných ustanovení.
13. Všeobecným nariadením sa budú podporovať tieto ciele politiky:
 - a) konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa vďaka presadzovaniu inovatívnej a inteligentnej transformácie hospodárstva a regionálnej prepojenosti IKT;
 - b) ekologickejšia, nízkouhlíková s prechodom na hospodárstvo s nulovým čistým obsahom uhlíka a odolná Európa vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmiernovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, predchádzania rizikám a ich riadenia a udržateľnej mestskej mobility;
 - c) prepojenejšia Európa vďaka posilneniu mobility;
 - d) sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa implementujúca Európsky pilier sociálnych práv;
 - e) Európa bližšie k občanom vďaka podpore udržateľného a integrovaného rozvoja všetkých typov území a miestnych iniciatív.

III. ANALÝZA POZÍCIE RADY V PRVOM ČÍTANÍ

a) Strategický prístup a programovanie (články 7 až 37)

14. Partnerská dohoda vypracovaná každým členským štátom by mala byť stručným a strategickým dokumentom, ktorým sa riadia rokovania medzi Komisiou a dotknutým členským štátom o koncepciách programov v rámci EFRR, ESF+, Kohézneho fondu, FST a ENRAF.
15. Za vypracovanie a implementáciu programov budú zodpovedné členské štáty na príslušnej územnej úrovni v súlade so svojím inštitucionálnym, právnym a finančným rámcom a orgány, ktoré na tieto účely určili. Počas implementácie budú tiež náležite zohľadňovať zásadu partnerstva.
16. Posilnené boli okrem iného horizontálne princípy s cieľom zabezpečiť udržateľnosť financovania, podporiť ciele EÚ v oblasti klímy a životného prostredia, začleniť zásadu „nespôsobať škodu“ a zásadu „prvoradosti energetickej efektívnosti“, ako aj posilniť prepojenie s národnými energetickými a klimatickými plánmi. V programoch sa pre každý členský štát uvedie cieľová hodnota príspevku na opatrenia v oblasti klímy ako percentuálny podiel z jeho celkových pridelených prostriedkov z EFRR a Kohézneho fondu.
17. S cieľom poskytnúť členským štátom dostatočnú flexibilitu pri implementácii prostriedkov v rámci zdieľaného riadenia, ktoré im boli pridelené, sa v pozícii Rady v prvom čítaní umožňuje previesť určité sumy financovania medzi fondmi a medzi zdieľaným riadením a priamo či nepriamo riadenými nástrojmi. Každý členský štát bude mať navyše aj možnosť prispievať do Programu InvestEU, a to za určitých podmienok stanovených v nariadení.
18. Na zabezpečenie nevyhnutných predpokladov účinného a efektívneho využívania podpory Únie poskytnutej z fondov sa vypracuje a v relevantných ustanoveniach článkov nariadenia a príloh k nemu jasne uvedie obmedzený zoznam umožňujúcich podmienok, ako aj stručný a vyčerpávajúci súbor objektívnych kritérií na ich posúdenie.

19. V pozícii Rady v prvom čítaní sa pokračuje v uplatňovaní podobného prístupu k existujúcim mechanizmom prepojenia medzi politikami financovania z prostriedkov Únie a správou hospodárskych záležitostí Únie počas obdobia 2014 – 2020 a Komisii sa na obdobie 2021 – 2027 umožňuje, aby Rade navrhovala úplné alebo čiastočné pozastavenie záväzkov alebo platieb týkajúcich sa jedného alebo viacerých programov dotknutého členského štátu, ak tento členský štát neprijme účinné opatrenia v súvislosti s procesom správy hospodárskych záležitostí. Programy ESF+ a Interreg budú z rozsahu pôsobnosti týchto mechanizmov vylúčené.
20. S cieľom ďalej posilniť prepojenie medzi politikou súdržnosti a európskym semestrom členské štáty po prvýkrát vykonajú v roku 2024 preskúmanie v polovici obdobia každého programu podporovaného z EFRR, ESF+, Kohézneho fondu a FST. Zámerom preskúmania je zabezpečiť plnohodnotnú úpravu programov na základe ich výkonnosti. V prípade programov v rámci cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu sa však suma zodpovedajúca 50 % príspevku na roky 2026 a 2027 (ďalej len „suma flexibility“) na každý program v každom členskom štáte zadrží a s konečnou platnosťou sa alokuje na program len po prijatí rozhodnutia Komisie v nadväznosti na preskúmanie v polovici obdobia.
21. Spoluzákonodarcovia sa tiež rozhodli splnomocniť Komisiu na prijatie dočasných opatrení na uľahčenie využívania fondov v reakcii na výnimočné alebo nezvyčajné okolnosti. Komisia bude mať potrebný legislatívny rámec na prijatie opatrení, ktoré sú vzhľadom na tieto okolnosti najvhodnejšie, pričom sa zachovávajú ciele fondov.
22. S cieľom znížiť administratívne zaťaženie sa v pozícii Rady v prvom čítaní umožňuje implementovať na podnet členského štátu technickú pomoc spojenú s implementáciou programu, a to prostredníctvom paušálnej sadzby na základe pokroku v implementácii programu. Ak sa však uprednostňuje kontinuita s obdobím 2014 – 2020, pozícia Rady poskytuje členskému štátu možnosť naďalej dostávať refundáciu oprávnených nákladov, ktoré prijímateľ skutočne vynaložil a zaplatil pri vykonávaní operácií technickej pomoci.

b) Monitorovanie, hodnotenie, komunikácia a viditeľnosť (články 38 až 50)

23. Na účely preskúmania výkonnosti programov zriadia členské štáty monitorovacie výbory, ktorých členmi budú aj zástupcovia relevantných partnerov. V prípade EFRR, ESF+ a Kohézneho fondu sa výročné správy o implementácii nahradia výročným preskúmaním výkonnosti na základe najnovších informácií a údajov o implementácii programu, ktoré sprístupní členský štát.
24. Orgány zodpovedné za programy, prijímatelia a zainteresované strany v členských štátoch budú naďalej zodpovedné za zvyšovanie informovanosti o výsledkoch financovania z prostriedkov Únie a budú primerane informovať širokú verejnosť. V pozícii Rady v prvom čítaní sa činnosti v oblasti transparentnosti, komunikácie a viditeľnosti považujú za základné prvky zviditeľňovania činnosti Únie v praxi.

c) Finančná podpora z fondov (články 51 až 68)

25. Pozícia Rady prispieva k zjednodušeniu využívania fondov a k zníženiu rizika chýb. S týmto cieľom sa vymedzujú formy príspevku Únie členským štátom, ako aj formy podpory, ktorú členské štáty poskytujú prijímateľom. Riadiace orgány budú môcť poskytovať granty formou financovania, ktoré nie je spojené s nákladmi. Pokiaľ ide o granty, ktoré sa poskytujú prijímateľom, členské štáty by mali čoraz viac využívať zjednodušené vykazovanie nákladov.
26. V záujme zabezpečenia právnej zrozumiteľnosti sa v pozícii Rady v prvom čítaní špecifikuje obdobie oprávnenosti výdavkov alebo nákladov súvisiacich s operáciami podporovanými z fondov podľa tohto nariadenia a obmedzuje sa podpora pre dokončené operácie.

d) Riadenie a kontrola (články 69 až 85)

27. V pozícii Rady v prvom čítaní sa stanovuje možnosť, aby členské štáty mohli z vlastného podnetu určiť koordinačný subjekt na zabezpečenie kontaktov s Komisiou a poskytovanie informácií Komisii, ako aj na koordináciu činností orgánov zodpovedných za programy v tomto členskom štáte.
28. V pozícii Rady v prvom čítaní sa takisto zabezpečuje primeraná rovnováha medzi účinnou a efektívnou implementáciou fondov a súvisiacimi administratívnymi nákladmi a administratívnym zařízením, ako aj vhodnejšou frekvenciou, rozsahom a pôsobnosťou overovaní a auditov zo strany riadiaceho subjektu. V tejto súvislosti pozícia Rady zaručuje, že overovanie zo strany riadiaceho subjektu bude úmerné rizikám, ktoré boli predtým posúdené, a audity budú úmerné úrovni rizika pre rozpočet Únie.

e) Finančné riadenie a finančný rámec (články 86 až 112)

29. V pozícii Rady v prvom čítaní sa uvádza súbor primeraných opatrení, ktoré sa majú vykonať na úrovni členských štátov a Komisie s cieľom chrániť finančné záujmy a rozpočet Únie.
30. S cieľom podporiť ciele ZFEÚ týkajúce sa hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti sa z cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu podporia všetky regióny, pričom sa prostriedky v rámci tohto cieľa alokujú z EFRR a ESF+ na základe alokačného kľúča, ktorý zohľadňuje predovšetkým hrubý domáci produkt (HDP) na obyvateľa. Členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok (HND) na obyvateľa nedosahuje 90 % priemeru Únie, by mali v rámci cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu získať podporu aj z Kohézneho fondu.
31. Zdroje na cieľ Európska územná spolupráca (Interreg) sa pridelia členským štátom na základe osobitnej alokačnej metodiky, ktorá zohľadňuje najmä hustotu obyvateľstva v pohraničných oblastiach.
32. Komisia stanoví ročné rozdelenie dostupných alokácií pre jednotlivé členské štáty z EFRR, ESF+, Kohézneho fondu a FST v rámci cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu spolu so zoznamom oprávnených regiónov, ako aj alokácie na cieľ Európska územná spolupráca (Interreg).

33. V pozícii Rady v prvom čítaní sa v prípade, že je to uplatniteľné, stanovujú aj maximálne miery spolufinancovania v oblasti politiky súdržnosti podľa kategórie regiónov s cieľom zabezpečiť dodržiavanie zásady spolufinancovania prostredníctvom vhodnej úrovne verejnej alebo súkromnej vnútroštátnej podpory.

f) Iné ustanovenia (články 112 až 119)

34. S cieľom zabezpečiť kontinuitu poskytovania podpory v príslušnej oblasti politiky sa v pozícii Rady v prvom čítaní stanovujú ustanovenia týkajúce sa jednotlivých fáz medzi obdobiami 2014 – 2020 a 2021 – 2027.

IV. ZÁVER

35. Pozícia Rady v prvom čítaní odráža kompromis, ktorý sa za podpory Komisie dosiahol počas rokovaní medzi Radou a Európskym parlamentom.

36. Rada je presvedčená, že jej pozícia v prvom čítaní predstavuje vyvážené znenie, ktoré spĺňa všetky ciele všeobecného nariadenia.
